אי משום מגילה הא אימחיקא. היה קשה לרבי והאמרי' לעיל[מ] (דף ז:) דלאמר [שנמחקה] מגילתה מאיימין עליה שתשתה וגרשה דעל כרחך מית לן למימר דר"ל לית ליה מיום שתשתה אפי' אמר מחיקה מגילה ומדלא פריך נהי דמשקה ואחר מקריבה אימא דלאמר מחיקה לגלגתר היה נוטל המנחה מעל ידיה ש"מ דפשיטא ליה דעד שעת הקרבה היה מניחה על ידיה אם כן למאן דאמר מאיימין עליה שתשתה אית לן למימר דסבירא ליה מקריב מנחתה ואח"כ שותה דבכר נקרבה:

[מ]משקה ואח"כ מקריב את מנחתה דאי משום מגילה הא אימחיקא לה: כל המנחות כו': ורמינהו [נ]סדר מנחות כיצד אדם מביא מנחה מתוך ביתו בקלתות של כסף ושל זהב ונותנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת ונותן עליה שמנה ולבונתה ומוליכה אצל כהן וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו ומסלק את הלבונה לצד אחד וקומץ ממקום שנתרבה שמנה ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו [2](ומעלה אותו לגבי מזבח) ומעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האישים [3]קרב הקומץ שיריה נאכלין [4]ורשאין הכהנים ליתן לתוכה יין ושמן ודבש ואין אסורין אלא מלחמץ קתני מיהא בקלתות של כסף ובקלתות של זהב אמר רב פפא אימא [5]בכלים הראויין לכלי שרת מכלל דכפיפה מצרית לא חזיא כמאן דלא כרבי יוסי ברבי יהודה [7]דתניא כלי שרת שעשאן של עץ רבי [8]פוסל [9]ור' יוסי בר' יהודה מכשיר אפי' תימא רבי יוסי ברבי יהודה אימר דא"ר יוסי בר' יהודה בחשובין בפחותין מי אמר [6] לית ליה לר' יוסי בר' יהודה [1]הקריבהו נא לפחתך: ונותנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת. [10]כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אימא נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת: ונותן עליה שמנה ולבונתה: שנאמר [2]ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה: ומוליכה אצל כהן: דכתיב [3]והביאה אל בני אהרן וגו': וכהן מוליכה אצל מזבח: דכתיב [4]והגישה אצל המזבח: מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו: מנלן דכתיב [5]וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח [11]ותניא לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי אל פני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו רבי אלעזר אומר יכול יגישנה במערבה של קרן או לדרומה של קרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שני מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים דברי חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל דברי חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופסין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו כשאתה אומר לפני ה' במערב ביטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני ה' במערב הא כיצד מגישה לדרומה של קרן והיכן קיימתה אמר רב אשי קסבר האי תנא [8]כוליה מזבח בצפון קאי מאי ודיו א"ר אשי איצטריך ס"ד אמינא תיבעי הגשת מנחה גופה קמשמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא והקריבה אל הכהן וגו' והגישה אל המזבח מה הקרבה אצל כהן בכלי אף הגשה אצל מזבח בכלי: ומסלק את לבונתה לצד אחד: כי היכי דלא תקמוץ בהדי מנחה כדתנן [10]קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה פסול: וקומץ ממקום שנתרבה שמנה: מנלן דכתיב [6]מסלתה ומשמנה מגרשה ומשמנה: ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת: למה לי הא קדשה חדא זימנא מידי דהוה אדם דם אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר מקדיש ליה בכלי שרת הכא נמי לא שנא: ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו: דכתיב [7]ואת כל הלבונה אשר על המנחה: ומעלהו ומקטירו

[מ] נראה דל"ל ואמאי לא אמר נמי מהגשה והלאן מצות כהונה ואפי' הכי. [נ] נראה דל"ל וי"ל דאי לאו דוקמן הכהן היה מכשיר וכו' אבל קמילה הוה תמיעא שבשהה בזר וכו'.

מקדיש ליה בכלי שרת. הדר בעי לקבולה וקדושה בכלי זימנא אחריתא (זבחים יג:). **הכא נמי לא שנא.** קומץ נמי אע"ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זימנא אחריתא (שם).

מרחיקה לגלגתא דאי אמר מגילה הא אימחיקא לה: כל המנחות כו': ורמינהו [נ]סדר מנחות כיצד אדם מביא מנחה מתוך ביתו בקלתות של כסף ושל זהב ונותנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת ונותן עליה שמנה ולבונתה ומוליכה אצל כהן וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו ומסלק את הלבונה לצד אחד וקומץ ממקום שנתרבה שמנה ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו [2](ומעלה אותו לגבי מזבח) ומעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האישים [3]קרב הקומץ שיריה נאכלין [4]ורשאין הכהנים ליתן לתוכה יין ושמן ודבש ואין אסורין אלא מלחמץ קתני מיהא בקלתות של כסף ובקלתות של זהב אמר רב פפא אימא [5]בכלים הראויין לכלי שרת מכלל דכפיפה מצרית לא חזיא כמאן דלא כרבי יוסי ברבי יהודה [7]דתניא כלי שרת שעשאן של עץ רבי [8]פוסל [9]ור' יוסי בר' יהודה מכשיר אפי' תימא רבי יוסי ברבי יהודה אימר דא"ר יוסי בר' יהודה בחשובין בפחותין מי אמר [6] לית ליה לר' יוסי בר' יהודה [1]הקריבהו נא לפחתך: ונותנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת. [10]כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אימא נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת: ונותן עליה שמנה ולבונתה: שנאמר [2]ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה: ומוליכה אצל כהן: דכתיב [3]והביאה אל בני אהרן וגו': וכהן מוליכה אצל מזבח: דכתיב [4]והגישה אצל המזבח: מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו: מנלן דכתיב [5]וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח [11]ותניא לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי אל פני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו רבי אלעזר אומר יכול יגישנה במערבה של קרן או לדרומה של קרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שני מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים דברי חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל דברי חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופסין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו כשאתה אומר לפני ה' במערב ביטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני ה' במערב הא כיצד מגישה לדרומה של קרן והיכן קיימתה אמר רב אשי קסבר האי תנא [8]כוליה מזבח בצפון קאי מאי ודיו א"ר אשי איצטריך ס"ד אמינא תיבעי הגשת מנחה גופה קמשמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא והקריבה אל הכהן וגו' והגישה אל המזבח מה הקרבה אצל כהן בכלי אף הגשה אצל מזבח בכלי: ומסלק את לבונתה לצד אחד: כי היכי דלא תקמוץ בהדי מנחה כדתנן [10]קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה פסול: וקומץ ממקום שנתרבה שמנה: מנלן דכתיב [6]מסלתה ומשמנה מגרשה ומשמנה: ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת: למה לי הא קדשה חדא זימנא מידי דהוה אדם דם אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר מקדיש ליה בכלי שרת הכא נמי לא שנא: ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו: דכתיב [7]ואת כל הלבונה אשר על המנחה: ומעלהו ומקטירו

[מ] [לקמן יט.], [נ] [מופסקת ס"ל דמנחות, [ג] ס"ל ל"ג, [ד] סוכה נ: מנחות כח., [ה] [סם וכזבחים לו:], [ו] סוכה כ. מנחות ז. [עה: ל:], [ז] מנחות יא: זבחים סג., [ח] [זבחים נט.], [ט] מנחות ו., [י] [במדבר ה:], [כ] [דף כח:], [ל] בס"ל: דתמן, [מ] [לקמן יט: ועי' נתיו"ט ד"ה כדי ליגעה],

תורה אור השלם

1. וְכִי תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לִפַחֲתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: מלאכי א ח
2. וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיְיָ סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלָיו שָׁמֶן וְנָתַן עָלָיו לְבֹנָה: ויקרא ב א
3. וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא ב ב
4. וְהַבֹּאת אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיְיָ וְהֻקְרְבָה אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִّזְבֵּחַ: ויקרא ב ח
5. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְיָ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ז
6. וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא ב ב
7. וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקֹמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַّמְנָהּ וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַיְיָ: ויקרא ו ח

הגהות הב"ח

(מ) גמ' מי אמר וכי לית לה לר' יוסי: (כ) רש"י ד"ה משקה וכו' לאימחיקה לה הס"ד ואח"כ מ"ה אדם מביא וכו' קלתות כעין סליס הס"ד ואח"כ מ"ה ומשמנה וכו' שרת ומקדשה קס"ד אלגריך: (נ) ד"ה ודיו וכו' אמאי מיקמ:

מוסף רש"י

לפני ה'. הקרב אותה בני אהרן לפני ה', היינו שמגיעה למזבח (זבחים סג:). יכול במערב. בקיר מערבי של מזבח דהיינו לפני ה', כנגד פתח ההיכל. דהיכל במערב מ"ה אל פני המזבח. ופני המזבח זה דרום שהכבש בדרום (שם וזבחים סג:). רבי אלעזר אומר. מאחר שפרט לך הכתוב בהגשתה שתי רוחות, יכול לאחוז מהן שיעלה (זבחים שם). כוליה מזבח בצפון קאי. ופתח היכל באמצע עזרה וכיון דכל המזבח נחלי עזרה עומד מצד צפון, אימתכתא דקיר דרומית של מזבח כלה לפני פתח ההיכל ונקרא דרומו של מזבח לפני ה' (מנחות שם) נמצא דרומו של מזבח כלה לנגד הפתח וקרינן נמי בצד דרומו לפני ה' (זבחים שם). קמץ ועלה בידו צרור. נמצא קומץ חסר מקום הצרור וכן מלח או לבונה (מנחות ו:). הדר

תוספות שאנץ

ואחר כך מקריב מנחתה ופלוגתא היא בפ' היה נוטל ומיהו כל זמן שלא קירבה מנחתה אינה נבדקת דכתיב מזכרת עון ואע"פ ששתה משהיין אותה בידה כדי ליגעה ותודה. וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן מערבית דרומית אבל בלילה לא חשיב משום דאין בלילה מעכבת דהא תנן אם לא בלל כשר. ואא"ת והא במנחות בפ' הקומץ רבה אמרינן וקמץ הכהן מקמיצה ואילך מצות כהונה [ב] ואפי' הכי ממעטי יציקה ובלילה דמקמי הגשה הוו ואמאי נקט מקמיצה ואילך [ג] וי"ל דאיתיה אמ' במסכת ואילך מצות כהונה היה מכשרי קמיצה בזר והא דכתיב כהן אצל הגשה היינו שאין זר יכול ליקרב אצל המזבח דכתיב והזר הקרב יומת אבל קמיצה אימר שכשרה בזר להכי נקט מקמיצה ואילך מצות כהונה. וא"ת אמאי לא קאמר מתנופה ואילך מצות כהונה ואפי' הכי ממעטי יציקה מקמי תנופה היה וי"ל דלאו אילתא היא דהא בשאר מנחות אין תנופה כמו שפירשו בהדיא במנחות (דף ז:) אבל קמיצה דהויא בכל המנחות נקט לה. הקרב אותה בני אהרן לפני המזבח יכול במערב יגיענה לדופן מערבי של מזבח דהיינו לפני ה' שההיכל היה למערב והמזבח דרומו ל"ב אמה ממוצע באמצע העזרה וכן ההיכל באמצע זה מול זה ל"ב אמה ההיכל וכותלו חללו כ' כותליו ו' אמה עובי ועובי כותל צפוני שש ושש לכותל דרומי נמצא מערבו של מזבח לפני ה'] דאין מפסיק בינו לבין ההיכל דאילו אולם שלפני היכל פתוח הוא ורחבו ל' אמה ככל חללו של היכל. ת"ל אל פני המזבח בדרום [ד] משום דכתיב ושחט אותו על ירך המזבח צפונה. וכיון דהוי ירך לצפון א"כ הוי פניו לדרום. כנגד חודה כל מה שיכול לקרבו כלפי מערב כלבד שיהי' שם קצת דרום שום אל פני המזבח דאי לאו נגד חודה ליכא לפני ה'. דהרי זויות ההיכל כולה בעד זויות המזבח. כולי מזבח בצפון קאי בחלק צפוני של [זדה [ולית ליה] דמזבח כוון כנגד היכל וכותליו. נמצא כותל דרומי של מזבח נגד אמצעי פתח ההיכל הלכך יגישנה אל פני המזבח בדרום וכלבד שיהא סמוך למערב ונמצא מקיים את שניהם וה"א נמי אם היה נבח משוך מעט כנגד זויות ההיכל ולצפון שיהא דרומה של מזבח כנגד ההיכל הוה כוצי קיים את שניהם דכיון דכנגד ההיכל הוה קרי ביה פני ה'. ובלבד שיהא סמוך לקרן דהיינו אצל מערב והאי דקא (בס"ק דיומא ר' אליעזר אית ליה) למשמע כ' ניה דכולי מזבח בצפון קאי כ' שום דג' מחלוקות הן בדבר זה ר' יהודה אית ליה מזבח מכוון כנגד ההיכל וכותליו בפ"ק דיומא ור' אליעזר בר' יעקב אית ל' ה כולי מזבח בדרום קאי דאמר צפונה שיהא פנוי מכלום. ור' יוסי הגלילי אית ליה כולי מזבח בצפון קאי כדאמר בפ' קדשי הקדשים הילכך לר"א דהכא דשמעי' ליה ע"כ דאמר דרומו של מזבח לפנים מכנגד זויות של ההיכל הוא ופליג אדר' יהודה ואדר' אליעזר בן יעקב אוקי ליה כר' יוסי הגלילי דסבי' ליה כולי מזבח בצפון ולא מוקמי ליה במחלוקת רבי' ל"ה. אע"ג דקדשי' סכין חדא זימנא הדר מקדש ליה בכלי שרת משמע מהכא דהסכין הוי קדוש וק' מההוא דפ"ק דחולין דקאמר כגון שבדק ק' רומית של קנה והכא אמר דצריך שיהא קדוש ורקומית לא הוו קדוש. וי"ל דלא ק' מידי דההיא דהתם אתיא כר' יוסי בר' יהודה דמכשר כלי שרת שעשאן של עץ אבל לעולם בעי' שהסכין הוי קדוש וראיה מיהא דאמרי' חומר בסכין מכלי שרת שהסכין א' נו טעון תוך ואי הוה אמרי' דאין צריך שיהא הסכין קדוש אמאי לא קאמר דסכין אינו קדוש וכלי שרת מקודש אלא ש"מ דלעולם סכין בעי' כלי שרת כדפרש"י ודלא כפי' ה"ר [אפרים] דפי' דלגבי שחיטת קדשים לא בעי כלי שרת

עין משפט נר מצוה

ה א מי' פי"ג מהל' מעשה הקרבנות הל"ב:
ו ב מי' סס פי"ג הלכה ט והל' יג:
ז ג מי' סס הל"ד:
ח ד מי' סס פי"ג הל"ב:
ט ה מי' פ"ל מהל' בית הבחירה הל"ח:
י ו מי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הל"כ:
יא ז מי' סס פי"ל הל"ג:

ומקטירו בכלי שרת [6]בכלי שרת מקטיר ליה אלא אימא מעלהו בכלי שרת להקטירו: ומולחו ונותנו על גבי האישים דכתיב [1]וכל קרבן מנחתך במלח תמלח וגו': קרב הקומץ שיריה נאכלין: מנלן דכתיב [2]והקטיר הכהן את אזכרתה וגו' וכתיב [3]והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קרב הקומץ למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דאיתמר [4]הקומץ מאימתי מתיר שיריים באכילה רבי חנינא אמר משתשלוט בו האור רבי יוחנן אמר [5]משתיצת האור ברובו: ורשאין הכהנים ליתן לתוכו יין ושמן ודבש מאי טעמא אמר קרא למשחה [6]לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: ואין אסורין אלא מלחמץ דכתיב [4]לא תאפה חמץ חלקם [7]א"ר שמעון בן לקיש [2]אפילו חלקם לא תאפה חמץ: כל המנחות כו': וכל המנחות טעונות שמן ולבונה [2]והאיכא מנחת חוטא דרחמנא אמר [5]לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה הכי קאמר כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מן החיטין ובאות סלת מנחת חוטא אף על פי שאינה טעונה שמן ולבונה באה מן החטין ובאה סלת מנחת העומר אע"פ שהיא באה מן השעורין טעונה שמן ולבונה ובאה גרש וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה ובאה מן השעורין ובאה קמח [8]תניא אמר ר"ש בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים [9]שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה [1]אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר אבל חטאתו של מצורע ואשמו [2]טעונין נסכים לפי שאין באין על חטא אינו [3]והאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן על שבעה דברים נגעים באין וכו' התם מנגעיה הוא דאיכפר ליה כי מייתי קרבן לאשתרויי בקדשים הוא דקא מייתי אלא מעתה חטאת נזיר תהא טעונה נסכים לפי שאינה באה על חטא סבר לה כרבי אלעזר הקפר [4]דאמר נזיר נמי חוטא הוא: רבן גמליאל אומר כשם כו': תניא אמר להן רבן גמליאל לחכמים סופרים הניחו לי ואדרשנה [5]כמין חומר דשמעיה

ה"ג **ומקטירו ס"ד.** ולא גרס אטו בכלי שרת מקטר ליה. והכי קא קשיא ליה מקטירו ס"ד והרי עדיין לא מלחה וקיפא קתני ומולחו ונותנו על גבי האישים אלמא השתא הוא דמקטר ליה: **אלא אימא מעלהו להקטירו בכלי שרת.** כלומר מעלהו בכלי שרת להקטירו לאחר שימלחנו: **קרב הקומץ למר כדאית ליה וכו'.** קרב הקומץ דקתני דמתיר שיריים באכילה מאימת משיב קריבה להתיר שיריים לרבי יוחנן כדאית ליה משתשלוט בו ואפילו מעט: **למשחה.** גבי מתנות כהונה כתיב (במדבר יח) לך נתתים למשחה: **לא תאפה חמץ חלקם וגו'.** אפילו חלקם שיריים לא תאפה חמץ דדרשינן ליה האי חלקם דקרא נמי לפניו אלא תאפה: **מנחת חוטא.** הבא על חטא דמטמא מקדש ושבועת העדות ושבועת ביטוי דכתיב התם ואם לא תשיג ידו לשתי תורים וגו' (ויקרא ה): **ה"ק וכו'.** כלומר לא קתני מילתא בתנאי נפשיה אלא כרוך ותני הכי כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מטין כלומר ושאינם טעונות באות מיהת מטין ובאות סולת כלומר חדא מהני מעליותא אית בהו כיצד מנחת חוטא אע"פ שאינה טעונה וכו': **שלא יהא חוטא נשכר.** להקל במנחתו יותר משאר מנחות: **חטאתו חלב.** כל חטאת סתם קרי חטאת חלב דכתיב חלב כתיב (ה) כל חלב וכל דם לא תאכלו (שם ג) וכתיב בתריה פרשת חטאת: **נסכים.** סולת למנחה ועשרון לנסך יין ושמן רביעית ההין כמו שמקריבין לעולה ושלמים: **ומפני מה אינם טעונות.** דכתיב בפרשת נסכים (במדבר טו) לפלא נדר או בנדבה הבא בנדר ובנדבה טעון נסכים ואין חטאת ואשם טעונים נסכים: **חטאתו ואשמו של מצורע.** אימרנו בהדיא לנסכים במסכת מנחות בפרק שתי מדות (דף לא.): **על שבעה דברים נגעים באין.** ומפרש להו בערכין בפרק יש בערכין (דף טז.): **מנגעיה איכפר ליה.** יסורים ובשת של נגע כפרו לו על אותו חטא: **וכי קא מייתי קרבן לאשתרויי בקדשים הוא דמייתי.** שיש טומאות שהצריכן הכתוב כפרה לטהרתן זב וחבר ויולדת ומצורע ונזיר שנטמא: **חטאת נזיר.** שמביא במלאת ימי נזרו חטאת ועולה ושלמים: **נזיר חוטא הוא.** שגיער עצמו מן היין: **חומר.** בוטו"ן בלע"ז והוא של זהב וחותמים בו שני לוחות חלוק לנוי: דשמעיה

ומקטירו בכלי שרת להקטירו: ומולחו ונותנו על גבי האישים דכתיב וכל קרבן מנחתך במלח תמלח וגו': קרב הקומץ שיריה נאכלין: מנלן דכתיב והקטיר הכהן את אזכרתה וגו' וכתיב והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קרב הקומץ למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דאיתמר הקומץ מאימתי מתיר שיריים באכילה רבי חנינא אמר משתשלוט בו האור רבי יוחנן אמר משתיצת האור ברובו: ורשאין הכהנים ליתן לתוכו יין ושמן ודבש מאי טעמא אמר קרא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: ואין אסורין אלא מלחמץ דכתיב לא תאפה חמץ חלקם א"ר שמעון בן לקיש אפילו חלקם לא תאפה חמץ: כל המנחות כו': וכל המנחות טעונות שמן ולבונה והאיכא מנחת חוטא דרחמנא אמר לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה הכי קאמר כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מן החיטין ובאות סלת מנחת חוטא אף על פי שאינה טעונה שמן ולבונה באה מן החטין ובאה סלת מנחת העומר אע"פ שהיא באה מן השעורין טעונה שמן ולבונה ובאה גרש וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה ובאה מן השעורין ובאה קמח תניא אמר ר"ש בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר אבל חטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים לפי שאין באין על חטא אינו והאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן על שבעה דברים נגעים באין וכו' התם מנגעיה הוא דאיכפר ליה כי מייתי קרבן לאשתרויי בקדשים הוא דקא מייתי אלא מעתה חטאת נזיר תהא טעונה נסכים לפי שאינה באה על חטא סבר לה כרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר נמי חוטא הוא: רבן גמליאל אומר כשם כו': תניא אמר להן רבן גמליאל לחכמים סופרים הניחו לי ואדרשנה כמין חומר דשמעיה

טעונה נסכים. מ"ל דאיהי טעונה נסכים משום דאיהי בנדר ונדבה די"ל ה"פ בדין הוא מאחר שהוא חוטא היה לריך לעונשו להביא קרבן גדול אבל בכור ומעשר אינו בדין:

סבר לה כרבי אלעזר הקפר. הכא משמע דרבי שמעון ורבי אלעזר הקפר סבירא להו דאפילו זיר טהור חוטא הוא דהא זיר טמא היה מביא חטאת העוף ועופות אינם טעונים נסכים כדאיתא בפרק שתי מדות (מנחות דף נ:) והכי איתא בהדיא נמי בפרק קמא דנדרים (דף י.) ובפרק ג' דנזיר (דף יט.) דאף על גב דקרא בנזיר טמא כתיב אבן אפילו זיר טהור קאמרינן דקסבר רבי אלעזר הקפר חוטא הוא והיינו טעמא דכתב קרא בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא וקשה משמעתא קמייתא דזיר (דף ג:) דתנן אהא נאה הרי זה זיר ולומא אתנאה לפניו בתנאת קאמר אמר שמואל שתפוס בשערו ואמר אתנאה זירא עביד מילתא דעבירה ואמרינן ליה נאה אין אפילו רבי אלעזר הקפר דאמר זיר חוטא הוא הני מילי גבי זיר טמא דאיידי דבעי מיסתר דילמא אתי למיעבר על זירותיה אבל זיר טהור לאו חוטא קרינן ביה ואם תאמר שמואל סבירא ליה התם אליבא דרבי אלעזר הקפר דזיר טהור לאו חוטא ופתמא דגמרא דהכא ודפ"ג דנזיר (דף יט.) לאו כשמואל ופתמא דמתניתין דקרי ליה נאה אליבא דרבנן דאמרי לאו חוטא לפום פתמא דגמרא אם כן מיקשה דשמואל אדשמואל דאמר פרק קמא דתענית (דף יא.) כל היושב בתענית נקרא חוטא סבר לה כרבי אלעזר הקפר ותענית בזיר טהור הוא דאמרינן בפ"ק דנדרים (דף י.) רבי אלעזר הקפר אומר וכו' מכאן שיושב בתענית נקרא חוטא והתם מיירי בזיר טהור כדפרישית ומדמי ליה יושב בתענית והשתא אית לן למימר דפתמא דגמ' דנדרים נמי דמדמי יושב בתענית לזיר טהור דלא כשמואל דאיהו הוה מדמי ליה דוקא לזיר טמא לפי שמצער את עצמו מכל דבר שהרי יושב בתענית ומתחרט כזיר טמא שמתחרט משום צער דבעי מיסתר זירותיה אבל זיר טהור אינו צער מיהו מיקשה דשמואל אדשמואל דאמר בפ"ק (לעיל דף יא.) דיושב בתענית נקרא חוטא ובפרק החובל (ב"ק דף לא:) פריך ואין אדם רשאי לחבול בעצמו והתניא יכול נשבע להרע לעצמו וכו' מה הבבה רשות אף הרעה רשות ומוקי לה שמואל ביושב בתענית דהוא רשות

ועוד קשיא מפרק בתרא דכריתות (דף כו.) דאמר [חטא] שאין אנו מכירין בו אלא המקוש יום הכפורים מכפר וקא פריך ספק נזיר שעבר עליו יום הכפורים לא נייתי דהא כפר עליה יום הכפורים ומשני לכל חטאתם ולא לכל טומאתם ולרבי אלעזר הקפר מאי איכא למימר נזיר כי מייתי קרבן לאו לכפרה מייתי אלא לאחוולי עליה נזירות טהרה מ"נ למישרי נפשיה ביין אלמא דקרבן נזיר לר' אלעזר הקפר לאו לכפרה אתי והכא משמע דבא על חטא לאינה טעונה נסכים והכי אמר נמי בפ"ג דנזיר (דף יט.) דחטאת העוף לר' ישמעאל בא על חטא דאע"ג דבעל מיעקר עקר מייתי ואכתי הוה מצי למיפרך התם לר' שמעון דהכא ולר' ישמעאל מספק נזיר לר' ישמעאל מספק נזיר טמא לר' שמעון אפי' מספק נזיר טהור ובפרק קמא דשבועות (דף ח.) נמי לא מתרץ כמו בכריתות דלאו משום כפרה אתי: **סבר** לה כרבי אלעזר הקפר. תימה לי אמאי תני מילתיה בר' אלעזר הקפר והא איהו גופיה אומר נמי בפ"ק דנדרים (דף י.) אבל בנזירות לא התנדבו שלא יקרבו חוטאין שנאמר וכפר עליו מאשר חטא וי"ל אגב שיטפיה דנקט בכל דוכתא הכי נקט נמי הכא כי האי לישנא: **כמין** חומר. פי' רבי הילל מרגלית ענין אחר בושם כמו חומרתא דפילון (שבת דף סב.) בשמים מעורבין תרגום בלולה דפילא ענין אחר פי' רבינו סעדיה גאון כמין המעשה דבלשון ארמית אומר אדם לחבירו מה מעשין מ): איכא

ה) ספסים סה: יומא סז:, ב) מנחות כו:, ג) [זבחים כח. לא. חולין קלב:], ד) יבמות מ. שבועות טו: [מנחות נה.], ה) מנחות י., ו) [יבמות לב: וש"נ], ז) ערכין טו. שבועות ח. [כריתות כו.], ח) מיר יט. וש"ג, ט) [קדושין כב:], י) גירסת רש"ל אבתי, כ) [ע' בערוך ערך המר דרבינו סעדיה גרים כמין הומר שכן בלשון ארמי אומר מלי אהמרך ע"ש וע"ע תוס' קדושין כב: ותוס' חולין קלב:],

תורה אור השלם

1. וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתֶךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח׃
ויקרא ב יג

2. וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתּוֹ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃
ויקרא ב ב

3. וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃
ויקרא ב ג

4. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם׃
ויקרא ו י

5. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא׃
ויקרא ה יא

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה חטאת וכו' כתיב דכתיב כל חלב:

לעזי רש"י

בוטו"ן. כפתור.

מוסף רש"י

הקומץ מאימתי מתיר כו'. דכתיב קרב קדשים מאשי ה', אין להן חלק אלא לאחר אשי ה' בת"כ (מנחות כו:). למשחה. לך נתתים למשחה, מתרגמינן לרבו, והיינו לגדולה (זבחים לא.) כמלכות כהונה כתיב בויקא קרא לך נתתים למשחה, כל מתנות שנתתי לך בכהונתך נתתי לך לגדולה כדמתרגמינן לרבותא (חולין קלב:). לא תאפה חמץ חלקם. להכי סמיך חלקם לא תאפה חמץ, לומר אפילו שירי מנחה שהם חלקם של כהנים לא תאפה חמץ ומהתם נפקא (במות מ:). שלא יהא קרבנו מהודר. שלא תהא המנחה נאה (מנחות ו:). כמין חומר. לרור המרגליות ולרור הבושם תלוי בלשון לתכשיט (קדושין כב:).

יב א מיי' פי"ב מהל' מעשה הקרבנות הלכה יג:
יג ב מיי' שם הל"י:
יד ג מיי' שם הל"ז:
טו ד ה מיי' שם פי"ב הלכה [ב] ג סמג עשין קפב:

תוספות שאנץ

ומביא ראיה מההיא דחולין דבדק בקרומית של קנה דהוה עץ. ויש לדחות אותה [ראיה] כמו שפירשתי דסבירא ליה כר' יוסי בר' יהודה. ועוד היה מביא ה"ר אפרים ראי' מפרק איזהו מקומן שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ומדנקט גבי קבלה כלי שרת ולא נקט גבי שחיטה דלא אמר שחיטתן בכלי שרת בצפון ש"מ דבשחיטה לא בעי כלי שרת. ומיהו אינה ראיה דהא דלא תני שחיטתן בכלי שרת בצפון כמו דתני וקיבול דמן בכלי שרת משום דבקבלה צריך שיהא הכלי בצפון אבל בשחיטה לא צריך. מקטירו ס"ד ה"ג רש"י ד"ל ולא גרס אטו בכלי שרת מקטר ליה. והכי קא קשיא ליה והרי עדיין לא מלחן והרי אחרי כן תני ומולחו ונותנו על גבי האשים אלא אימא מעלהו על מנת להקטירו בכלי שרת לאחר שימלחנו ובמנחות (דף כו ע"א) קאמר כי הכא ומקטירו בכלי שרת ולא פריך כי הכא ופי' במסכת יומא פ' שני שעירי (דף סז). נזיר נמי חוטא הוא. פי' שגיער עצמו מן היין. וא"ת ליקשי מאשם נזיר דהוה ליה למימר דתהא טעונה נסכים דאינה באה על חטא כדאמר התם בכריתות (דף כז ע"א) אשם נזיר לבטלה אתי. וי"ל דכיון דלבטלה קא אתי אינו טעון נסכים:

איכא למפרך מה למצורע. הא סוגיא כרב אחא בריה דרבינא דאמר בפרק המפלת (נדה דף כג.) לרבי ישמעאל כל ג"ש שאינה מופנה כל עיקר למידין ומשיבין ולפי המסקנא דיליף ליה מנבלי לא תיקשה נמי לרב יהודה דאמר[ב] אין למידין כל עיקר: **מה מים שלא נעשתה בהם מלאכה.**

וא"ת כיון דמי כיור הן מי לא עסקינן שקדש ממנו כבר יש לומר אפי' אם קדש בהן [ג]שיצק מן הדדין שכו לא היתה מלאכה גבי נטילה דתנן בפ"ק דידים (מ"ג) עשה בהן מלאכה או שטרה בהן פתו פסולין ואפ"ה קתני (שם מ"ה) מים שנתמוס מטבל בהן את הגלוסקין פסולין ושהוא מדיח בהן ידיו כשירין אלמא דלא חשיב מלאכה הדחת ידים אלא הדחת כלים ומי נתמוס כדקתני התם:

ומה מים שלא נשתנו. תימא דמאחר דמי כיור הן ומי כיור כשירין במי מקוה ומי מקוה שנשתנו מרעיהן כשר כדתנן במסכת מקוואות פ"ז (מ"ג) דמי נצע אין פוסלין המקוה בשינוי מראה ועוד תימה לרבי מאי שנא דהכא אמר מה מים שלא נשתנו ובפרק ב' דמסכת ע"ז (דף לז:) לא מסיק הכי גבי בישולי עובדי כוכבים ונראה דהכא נמי אסמכתא בעלמא הוא ולישא אלא פסולא דרבנן:

נתאכמו והחזירן לתוך כבשן האש מהו. תימה מ"ש דקא מבעיא ליה הכא בגראה וחוזר וגראה והא בפ' לולב הגזול (סוכה דף לג:) קא מבעיא לן ולא אפשיט ועוד מאי שנא מהא דאמר בזבחים פ"ב (דף יח:) בגדי כהונה שהיו מקורעין או מטושטשין ועבד עבודתם פסולה ואפי' הכי אם כיבס טשטוש וגיעול שלהן חזרו להתירן כדמייתי בריית' פרק המזבח מקדש (שם דף פח.) בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג נתגעלו אין מכבסין אותן לא בנתר ולא בחול ופרכינן הא במים מכבסין אמר אביי ה"ק הוגעו למים מכבסין אותן בנתר אלמא דמכבסין אותן ולא אמר דנדחו. מ"ר: **והא** התם הדרי **ומפשטי.** פרש"י מדלא קתני שנעשה בהן מלאכה ש"מ אמלאכה לא קפיד אשינוי קפיד וקשיא לרבי מתוספתא דנגעים פרק אין מצורע ר' אליעזר אומר עץ ארז ואזוב ושני תולעת שנאמר בתורה שלא נעשית בהן מלאכה אלמא דמלאכה פוסלת בהן לר' אליעזר גופיה: לרבות

דשמעיה לר' מאיר דקאמר [ו]היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה א"ל התינח עשירה עניה מאי איכא למימר אלא כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה: **מתני'** [ז]א"ה היה מביא [ח]פילי של חרס ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור ר' יהודה אומר רביעית כשם שממעט בכתב כך ממעט במים [ט]נכנס להיכל ופנה לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה כשהוא מגביה ונוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שיראה על המים שנאמר [י]ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים: **גמ'** תנא [כ]פילי של חרס חדשה דברי רבי ישמעאל מאי טעמא דרבי ישמעאל גמר כלי כלי ממצורע מה להלן [כא]חרס חדשה אף כאן חרס חדשה והתם מנלן דכתיב [כב]ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים מה מים חיים שלא נעשתה בהן מלאכה אף כלי שלא נעשתה בו מלאכה אי [כג]מה להלן מים חיים אף כאן מים חיים לרבי ישמעאל הכי נמי [כד]דאמר ר' יוחנן מי כיור רבי ישמעאל אומר מי מעיין הן וחכ"א [כה]משאר מימות הן איכא למיפרך מה למצורע שכן טעון עץ ארז ואזוב ושני תולעת אמר רבה אמר קרא בכלי חרס כלי שאמרתי לך כבר אמר רבא לא שנו אלא שלא נתאכמו פניו [כו]אבל נתאכמו פניו פסולין מאי טעמא דומיא דמים מה [כז]מים שלא נשתנו אף כלי שלא נשתנה בעי רבא נתאכמו והחזירן לתוך כבשן האש ונתלבנו מהו מי אמרינן כיון דאידחו אידחו או דילמא [כח]כיון דהדור הדור ת"ש רבי [כט]אלעזר אומר עץ ארז ואזוב ושני תולעת שהפשיל בהן קופתו לאחוריו פסולין והא התם הדרי ומפשטי התם [ל]דאיקלוף איקלופי: נכנס להיכל ופנה לימינו וכו': מ"ט [לא]דאמר מר [לב]כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין: מקום היה שם אמה כו': תנו רבנן ומן העפר אשר יהיה יכול יתקן מבחוץ ויכנים תלמוד לומר בקרקע המשכן אי בקרקע המשכן יכול [לג]יחפור בקרדומות תלמוד לומר אשר יהיה הא כיצד [לד]יש שם הבא אין שם תן שם תניא אידך ומן העפר אשר יהיה וגו' מלמד שהיה מתקן מבחוץ ומכנים בקרקע המשכן איסי בן יהודה אומר להביא קרקע שילה

דשמעיה לרבי מאיר דאמר כו'. בפ"ק (לעיל דף ח:) גבי במדה שאדם מודד: **עניה.** לא האכילתו מעדנים למה מביאה מאכל בהמה: **אלא היא עשתה מעשה בהמה.** שהפקירה עצמה לאשמשים למי [ו]שאינה בן זוגה: **מתני' היה מביא.** הכהן: **פילי.** כוס של מים: **מן הכיור.** דכתיב מים קדושים (במדבר ה) ואין קדושים אלא שנתקדשו בכלי הכי תניא בספרי[ח]: **כשם שממעט.** רבי יהודה בכתב המגילה לקמן במתני'[ט] כך ממעט כאן במים: **ומקום היה שם.** ניכר מתוך שאר רצפת היכל: **טבעת קבועה בה.** לאחזה בטבעתה ולהגביהה מבין הרצפה שהיא כולה באבני שיש: **כדי שיראה.** צריך ליתן שיעור שיהא נראה וניכר על פני המים: **ונתן אל המים.** מדלא כתיב ונתן במים אלא אל המים משמע שלא יהא נגלע בתוכן: **גמ' מאי טעמא דרבי ישמעאל.** דבעי מדשה: **גמר ממצורע.** ושמט את הצפור האחת אל כלי חרס וגו': **אלא נעשה בהן מלאכה.** והא חיים כתיב: **לר' ישמעאל.** דפרכת הא אליבא: **הכי נמי.** דבעינן מים חיים לטהרה מן הכיור הוא נוטל ושמעינן ליה לר' ישמעאל בעלמא דאמר מי כיור מי מעיין הן דהיינו חיים: **משאר מימות הן.** אם רצה ליתן לתוכו מי מקוה יתן: **איכא למיפרך.** בהא גז"ש דרבי ישמעאל דגמר כלי כלי ממצורע: **מה למצורע שכן טעון כו'.** לפיכך כלי שלו חדש תאמר בסוטה שאין בה כל אלו: **אמר רבה וכו' בכלי שאמרתי לך כבר.** הכי משמע ליה לרבה מדלא כתיב ולקח כלי חרס ונתן בו מים וכתיב בכלי חרס משמע שכבר הוזכר כלי זה במקום אחר ואמר רחמנא הכא שבאותו כלי שאמרתי לך במקום אחר קח אותם ומאי ניהו דמצורע: **לא שנו.** רבנן דמתני' דבעו חרס ומכשרי בישן: **אלא שלא נתאכמו.** הושחרו פניו על ידי האור: **דומיא דמים.** תא"ג דלא גמרי ממצורע מיהו מינה ובה גמרי כלי דסוטה ממי סוטה ונהי דמי סוטה לרבנן לאו חיים קא חיים ינהו דמי סוטה אבל נתאכמו פניו אבל נתאכמו בעלמא דאמר מי כיור מי מעיין הן הכא נמי אבל נתאכמו פניו אבל נתאכמו בעלמא הוא ולישא אלא פסולא דרבנן:

נתאכמו והחזירן לתוך כבשן האש מהו. תימה מ"ש דקא מבעיא ליה הכא בגראה וחוזר וגראה והא בפ' לולב הגזול (סוכה דף לג:) קא מבעיא לן ולא אפשיט ועוד מאי שנא מהא דאמר בזבחים פ"ב (דף יח:) בגדי כהונה שהיו מקורעין או מטושטשין ועבד עבודתם פסולה ואפי' הכי אם כיבס טשטוש וגיעול שלהן חזרו להתירן כדמייתי בריית' פרק המזבח מקדש (שם דף פח.) בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג נתגעלו אין מכבסין אותן לא בנתר ולא בחול ופרכינן הא במים מכבסין אמר אביי ה"ק הוגעו למים מכבסין אותן בנתר אלמא דמכבסין אותן ולא אמר דנדחו. מ"ר: **והא** התם הדרי **ומפשטי.** פרש"י מדלא קתני שנעשה בהן מלאכה ש"מ אמלאכה לא קפיד אשינוי קפיד וקשיא לרבי מתוספתא דנגעים פרק אין מצורע ר' אליעזר אומר עץ ארז ואזוב ושני תולעת שנאמר בתורה שלא נעשית בהן מלאכה אלמא דמלאכה פוסלת בהן לר' אליעזר גופיה: לרבות

דלא הדר הוא: **דאמר מר.** בסדר יומא (דף נח:) ובשחיטת קדשים (זבחים דף סב:) ויליף לה מפנים פנים [דה"ב ב] דשנים עשר בקר דיש שעשה שלמה: **ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן.** מי (א) לא היה כתיב בקרקע [ב]הוה בעינן מקרקע המשכן ממש אבל השתא דכתיב בקרקע] משמע דאינו מקפיד אלא שיכנים העפר להיכל: **יכול יתקן.** יחמין עפר מבחוץ ויכנים בהיכל ודיו בכניסתו: **מ"ל בקרקע.** בקרקעיתו: **אי בקרקע.** קא דרשינן ולא כתיב אשר יהיה יכול לא מצא שם עפר תיחוח נוח לינטל יחפור שם בקרדומות ת"ל אשר יהיה (ג) ומדלא כתיב ומקרקע המשכן יקח ש"מ לא הקפיד אלא שיהא מונח בקרקעית המשכן שעה אחת הא כיצד יש שם עפר תיחוח הבא משם: **אין שם תן שם.** על הקרקעית וחוזר ונוטלו ונותנו לתוך המים: **תניא אידך.** פליגא אהך קמייתא ותנאי היא דכתיבי בה פלוגתא דתנאי והך דלעיל מיתוקמא כאיסי בן מנחם: (ד) **מן העפר אשר יהיה במשכן.** מדלא כתיב מקרקע המשכן יקח אינו מקפיד אלא שיכנים להיכל מלמד שמתקן מבחוץ ומכנים מבפנים להיכל ונותן אל המים וא"ל להניחו בקרקע ההיכל: **בקרקע המשכן איסי בן יהודה וכו'.** בקרקע המשכן למאי אתא כיון דילפינן מאשר יהיה דא"ל ליטלו מעל גבי קרקעית: **איסי בן יהודה אומר להביא קרקע בית עולמים** ה"ג לה בספרי [נשא ה יח]. ולא גרס לרבות שילה ונוב וגבעון ובית עולמים דשילה משכן הוא ולא צריך לרבויא דהוא עיקר הכתוב ונוב וגבעון אין משקין בהן סוטות דהא נמה הואי ולא הוה שם ארון אלא מזבח המוקם לבדו ולא קרבה בהן מנחת סוטה ולא שום חובת יחיד שאין לה זמן קבוע כדאמר בשחיטת קדשים (זבחים דף קיז.) ובמגילה (דף ט:) אבל בית עולמים הולך לרבות שלא תאמר משכן נאמר ולא מקדש. בית המקדש שבירושלים קרי ליה בית עולמים לפי שאין אחר קדושתו היתר במקום אחר ושוב לא שרתה שכינה במקום אחר:

אינו

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פ"ג מהל' סוטה הל"ט סמג עשין מז:
יז ב מיי' שם הל"י:
יח ג מיי' שם הל"ט:
יט ד מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הלכה ח סמג עשין לז:
ה [מיי' שם]:
כ ו מיי' פ"ה מהל' גזילת מקדש הל"ב ועי' בכ"מ בפ"ג מהל' סוטה הל"ט:
כא ז ח מיי' פ"ג מהל' סוטה הל"ט וע"ש בכ"מ:
[ט מיי' פ"ה מהל' גזילת מקדש הל' יב]:
כב י מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הל"ח סמג עשין לז:
כג כ מיי' פי"ד מהל' נזירות כפיס הל"ג:
כד ל מיי' פ"ד מהל' סוטה הל"ג:
כה מ מיי' שם הל"ב:

תוספות שאנץ

פילי כוס בספל אדירים מתרגמי' בפיילי: כדי שיראה על פני המים צריך ליתן שיעור כדי שיהיה נראה וניכר על פני המים דכתיב ונתן אל המים מדלא כתיב ונתן במים אלא אל המים משמע שצריך שיבא העפר אל המים שלא יהא נבלע בתוכו ל"ה. לא שנו לרבנן דמתני' דלא בעי חדשים אלא שלא נתאכמו פניו על פני האור. דומיא דמים ואע"ג דלא גמרי ממצורע מיהו מינה ובה גמרי כלי דסוטה ממי סוטה ונהי דמי סוטה לרבנן לאו חיים נינהו דמכשרי בשאר מימות מיהא לא נשתנו וכלי נמי בעינן דלא נשתנה. תניא אידך פליגא אקמיתא דלעיל ותנאי הוא כדקתני בה פלוגתא דתנאי והך דלעיל מתוקמא כאיסי בן מנחם: מן העפר אשר יהיה במשכן מדלא כתיב ומקרקע המשכן יקח אינו מקפיד אלא שיכנים להיכל מלמד שמתקן מבחוץ ומכנים בפנים ל"ה. איסי בן יהודה אמר לרבות בית עולמים:

תורה אור השלם

1. וּלְקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי חָרֶשׂ וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמָּיִם: במדבר ה יז
2. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלִי חָרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים:
ויקרא יד ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומן וכו' לר הוה כתיב ומן העפר אשר יהיה במשכן ולא הוה כתיב בקרקע משמע דאינו מקפיד אלא שיכנים העפר להיכל כל"ל וע"ב נראה שרש"י ז"ל קא מפרש האי יכול כו' דה"ק אינו לא נאמר בקרקע אלא ומן העפר אשר יהיה במשכן יקח הייתי אומר יתקן מבחוץ ויכנים מ"ל בקרקע המשכן ואינו לא נאמר אשר יהיה אלא ומן העפר אשר בקרקע המשכן יקח הייתי אומר דיחפור בקרדומות מ"ל אשר יהיה ופי' רש"י דמדלא כתיב ומקרקע המשכן יקח ולאו דוקא הן ליטול קאמר רש"י אלא ה"ה ומן העפר אשר בקרקע המשכן יקח כמ"ש מחלה לאין מילוק בין מ"ש דומן העפר אשר בקרקע לבין מ"ש דומקרקע אינו ואינו משמעו דיקא מן הקרקע שבמשכן ממש אלא דרש"י הכא לשון קלרה נקט ומהרש"ל בהגהותיו הגיה בלשון רש"י כאן ואי אפשר לישבו: (ב) ד"ה אי בקרקע וכו' דמדלא כתיב: (ג) ד"ה ומן העפר אשר יהיה מדלא כתיב ומקרקע כל"ל ותיבת המשכן נמחק:

מוסף רש"י

פילי של חרס. כלי גדול של חרס שבו היה נותן עפר מקרקעית המשכן, כדכתיב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, להשקות את הסוטה (נזיר לח.).

(ו) [נעיל ט.], ב) [מיר לח.], ג) [במשנה שבמסיות פיילי וכ"כ הפרוץ שהוא כוס גלגון יון וכ"ל בפירוש הרב דברטנורה והתי"ט], ד) זבחים כב., ה) [מתוך מ"ש תוס' ד"ה והא התם וכו' מוכח שהיה גרסתם רבי אליעזר], ו) זבחים סב: יומא טו: יח: מה. נח., ז) [ל"ל שאינו וכן הגיה התי"ט], ח) [נשא ה יח], ט) [ד' יז.], י) גי' רש"ל, כ) [שם סב:], כא) שלא יצק מן וכו'. מהרש"ל וכ"ה בג"ר,

אינו צריך. לרבות בית העולמים: **ומה בטומאה קלה.** לינכס בטומאת הגוף למקדש שאינה במיתת ב"ד אלא כרת לא חלק הכתוב בין מקדש למשכן שנאמרו בפרשת פרה אדומה שני פסוקים כי את מקדש ה' טמא (כי) את משכן ה' טמא (במדבר יט): **לא כל שכן.** שהושוו מקדש ומשכן לגודקה ולנעערה מתוכן: **א"כ מה ת"ל בקרקע שלא יביא מחוץ קופתו.** לתוך כלי ויכנים להיכל אלא מקרקעיתו יטול ואם אין שם יביא ויניח שם ואח"כ יטלנו ונתקיים אשר יהיה ונתקיים בקרקע כדדרשינן לעיל. ובספרי[1]) לא תני הכי להך ברייתא ואומר אני מדרש שני הוא בפנים אחרים: פלוגתא דב"ש וב"ה בשמיטת חולין (דף פח:) גבי כיסוי הדם אליבא דב"ה דאמרי אפר קרוי עפר דכתיב (במדבר יט) ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת וב"ש אומרים עפר שריפה נקרא עפר סתמא לא אקרי: **הכא בקרקע המשכן כתיב.** וקרא יתירא הוא דהא אתרבי מאשר יהיה דאין צריך לחופרו משם הילוך למעוטי אפר אחא ולמידרש דבעינן דומיא דקרקע המשכן: **עוקבת.** מקפחת את עקבו מעמדו[1]) ועוקרת. בג' מקומות הלכה למשה מסיני בא ועוקרת את הפסוק: **הפורה אמרה בעפר.** לענין כסוי הדם ולא הכשיר דבר אחר: **והלכה בכל דבר.** המגדל לחמים כגון ח)(הגיר ו) הזרעין והסיד ומרסית ולבינה שבתשה ט): **הפורה אמרה ספר.** לענין גט כריתות: **והלכה בכל דבר.** שכתבו עליו י)על עלה של זית על הנייר ועל הלוח: (א) **הפורה אמרה תער.** לא יעבור על ראשו בזויר: **והלכה בכל דבר.** דתנן (זויר דף לט.) זויר שגילח בין בזוג בין בתער לו בתער לו שספסף כל שהוא חייב. ואי"ת אין זו עקירה אלא תוספת חייב. ואי"ת אין זו עקירה היא שמלקין אותו על כך ואסור להכות את ישראל בחמש שהרי אמרה תורה (דברים כה) לא יוסיף פן יוסיף. ואע"ג דבזוגלו קראי דרשי בשמיטת חולין (דף פח:) ובגיטין (דף כא:) ובזויר (דף לט:) לר' ישמעאל לא משמע ליה קראי דוכתב לה דמרבינן מיניה לרבות כל דבר דרש ליה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף כדדרשינן לה התם וכן כולן אלא מהלכה למשה מסיני סמכינן וקראי אסמכתא בעלמא הוא הלכך שאר מדרשים ריבויין דכל התורה כולה לא חשיב להו ר' ישמעאל כהלכה עוקבת מקרא אלא הני תלת. ובמסכת קידושין ירושלמי [פ"א פוה"ב] מצאתי מסנה זו דר' ישמעאל ואין תער מן השלשה אלא מרגע והכי תניא התם התורה אמרה ספר והלכה בכל דבר המגדל לחמים התורה אמרה תער והלכה בכל דבר המגדל לחמים התורה אמרה מרגע [שמות כא] והלכה אמרה אפר: סוף וסירה והוא גרלה בעיני מאד דהך דתער מוקמת הוא: **ואם איתא.** דאפר נמי כשר ליחשב נמי דבהא הלכה עוקבת מקרא דהתורה אמרה עפר והלכה אמרה אף אפר וממשמעותיה לא משמע לן דהא לרבי ישמעאל ט)עפר לאו ממשמעותיה ממש נפקא ליה לענין כיסוי הדם: **תנא ושייר.** לא משבינהו לכולהו מקומות: **שייר מלורע.** בתגלחת שניה שהוא צריך שני תגלחות דכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגו' והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וגו' בתגלחת ראשונה לא כתב כלל ופרט אלא את כל שערו סתם דמשמע כל גופו וזרועותיו ושוקיו וגם שהיה כל גופו חלק כדלעת ובתגלחת שניה כתוב בכלל ופרט דמשמע מקום כיוצא שיער שיהא שם קיבוץ שיער הרבה למעוטי זרועותיו ושוקיו שאינו מכונס וגרלה למעוטי בית השמי: **שיער הרגלים.** דאותו מקום ולישנא מעלייתא נקט: **והלכה מגלח כולו כדלעת.** אף בתגלחת שניה קתני דמגלח כל גופו: **דתנן.** במסכת נגעים (פי"ד מ"ג): **להקיף.** לגלחו כולו. לשון לא תקיפו פאת ראשכם (ויקרא יט): **מעביר תער על כל בשרו.** ובתגלחת ראשונה קאי: ה"ג **וקתני סיפא וביום השביעי מגלחו תגלחת שניה כתגלחת ראשונה.** ולא גרסינן יגלחנו שתהא תגלחת וכו' דלאו אקרא קאי אלא לשון המשנה ומגלחו תגלחת שניה כתגלחת ראשונה תנן בה. אלמא שניה נמי כדלעת דהא תנא ליה בתגלחת ראשונה דלעת: **אמר רב נחמן בר יצחק.** מלורע לא שיורא הוא דכי קא חשיב הלכה עוקבת מקרא כגון ספר תער עפר דכתיב בהדיא והלכה עוקבת (ב) מוספת על המקרא: **רב אשי אמר הא מתניתא.** דקתני מקום כיוצא שיער וגרלה: **דדרים.** כל התורה כולה בכלל ופרט דלתמרינן בשבועות בפ"ג (דף כו.) רבי ישמעאל שימש את רבי נחוניא בן הקנה שהיה דורש את כל התורה בכללו ופרטו ור"ע שימש את נחום איש גם זו שהיה דורש כל התורה בריבוי ומיעוטו. וכבר פירשתי כל משמעות כלל ופרט וריבוי ומיעוט וחילוקן במס' סוכה בפ' החליל (דף נ:ט): **כדלעת**

שילה נוב וגבעון ובית עולמים איסי בן מנחם אומר אינו צריך ומה בטומאה קלה לא חלק הכתוב בטומאת אשת איש חמורה לא כ"ש א"כ מה ת"ל בקרקע המשכן שלא יביא מתוך קופתו איבעיא להו אין שם עפר מהו שיתן אפר אליבא דבית שמאי לא תיבעי לך דאמרי לא מצינו אפר שקרוי עפר כי תיבעי לך אליבא דבית הלל דאמרי מצינו אפר שקרוי עפר מאי אע"ג דאיקרי עפר הכא בקרקע המשכן כתיב או דילמא האי בקרקע המשכן לכדאיסי בן יהודה ולכדאיסי בן מנחם הוא דאתי ת"ש דא"ר יוחנן משום ר' ישמעאל בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא התורה אמרה [1]בעפר והלכה [א]בכל דבר התורה אמרה [2]בתער והלכה [2]בכל דבר התורה אמרה [3]ספר והלכה [3]בכל דבר ואם איתא ליחשוב נמי האי [3]תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר שייר מצורע דתניא [4]והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו כלל את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו פרט ואת כל שערו יגלח חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה פרט מפורש מקום כינוס שער ונראה אף כל מקום כינוס שער ונראה מה רבי רבי שיער הרגלים מאי מיעט מיעט דבית השחי ודכוליה גופיה והלכתא [ד]מגלח כדלעת דתנן [3]בא לו להקיף את המצורע מעביר תער על כל בשרו וקתני סיפא [7]וביום השביעי מגלחו [ה]תגלחת שניה כתגלחת ראשונה אמר רב נחמן בר יצחק כי קא חשיב הלכה עוקבת מקרא הא עוקבת מדרבנן היא רב פפא אמר כי קא חשיב הלכה עוקבת ועוקרת הא עוקבת ומוספת היא רב אשי אמר הא מתניתא מני [8]רבי ישמעאל היא דדריש כללי ופרטי כדלעת

לרבות נוב וגבעון שילה ובית עולמים. רש"י גורס להכיא קרקע בית עולמים ומיבעי הגירסא שילה נוב וגבעון משום דנוב וגבעון אין משקין בהן סוטות דהוא מנחת יחיד שאין קנוי לה זמן ומימה שאיבעה משום קושיא זו דילמא קסבר איסי בן יהודה כרבי יהודה דאמר בפרק בתרא דשחיטת קדשים (זבחים ד' קיז.) כל שהלנור והיחיד מקריבין בהלל מועד שבמדבר מקריבין בהלל מועד שבגלגל ואין חילוק ביחיד אלא במתו שבראש גגו והשתא הוצרך לרבות נוב וגבעון משום דבמה הוו:

ובית העולמים. מקשין אמאי אילטריך לרבות בית העולמים והאמר בפ"ב דשבועות (דף טז:) למשכן אקרי מקדש ומקדש אקרי משכן ואי לא הוה כתיב אלא (כי) את משכן ה' טמא הוה נמי מקדש בכלל הכא נמי נימא הכי וברייש מסכת עירובין (דף ג.) דנפקא לן מלמים שמחטן קודש שיפתמו לחטות ההיכל פסולים במקדש משום דמקדש אקרי משכן ואע"ג דושמטו פתח אהל מועד במשכן כתיב ולפי גירסת הספר הזה אתי שפיר דהוי מלי למימר עיקר ריבויא לא הוה צריך אלא משום נוב וגבעון ובית עולמים נקט אגב שיטפיה אגב ר"י פירש האי דאילטריך הכא לרבות בית עולמים משום דכתיב קרקע משמע היכא דאיכא קרקע לאפוקי בית העולמים דהואי ריצפה ולא מסתברא משום דמריבויא דקרקע מרבינן בית העולמים דאי לא הוה כתיב קרקע לא הוה בית העולמים בכלל ולפירושו לא הוה צריך למיכתב קרקע כלל ועוד קשיא מפ' טרף בקלפי (יומא דף מד.) דמייתי ברייתא וכל אדם לא יהיה באהל מועד אין לי אלא אהל מועד שבמדבר שילה ובית העולמים מנין אלמא דשילה לא הוה בכלל אהל מועד וכן בית העולמים ובפ"ק דעירובין (דף ג.) אמר דבית העולמים הוה בכלל אהל מועד ושמטו פתח אהל מועד הואיל ומקדש אקרי משכן וכן בפרק הוליאו לו (יומא דף נג.) רב ששת אמר אין לי אלא אהל מועד שבמדבר שילה ובית עולמים מנין ת"ל וכסה[ט]): **ואם איתא** ליחשב נמי הא. תימה היכי מלי למיפשט מדר' ישמעאל והא קבירא ליה בבית שמאי דאפר לא אקרי עפר ואליבא דבית שמאי לא קמיבעי ליה אלא אליבא דב"ה א"כ ה"נ אפר בכלל משמעותא דעפר משום דהכא בקרקע כתיב: **תנא** ושייר. ואי קשיא היכי מלי למימר תנא ושייר והא שלשה קתני מנא ושייר והא אבנעה קתני וגלחה להתם דוקא כיון דנחת למיינית דוקא הוא משום דקתני בסיפא ואי אתה יכול לומר אבנעה באחד מהן כו' ואם איתא דמיתת האחד נמי מוציאה היה יכול לומר אבנעה בשלשה[ט]):

מאי

כו א מי' ס"ל מהל' שחיטה הל"א סמג עשין סד טוש"ע יו"ד סי' כח סעי' כג:
כז ב מי' ס"ה מהל' מזיקין הל"א:
כח ג מי' ס"ד מהל' גזילות הל' ב ג סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' קכד סעי' ג כ:
כט ד מי' ס"ל מהל' טומאת צרעת הל"ג סמג עשין לו לו: ל ה מי' שם הל"ב:

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יַצִּוד צַיִד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר: ויקרא יז יג
2. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תֵּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה
3. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א
4. וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שַׂעְרוֹ אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת זְקָנוֹ וְאֶת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת כָּל שַׂעְרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר: ויקרא יד ט

תוס' שאנץ (המשך)

של זית ועל הנייר ועל הלוח כשר. התורה אמרה תער לא יעבור על ראשו והלכה בכל דבר כדתניא נזיר שגילח בין בזוג בין בתער או שספסף כל שהוא חייב. וכל הני ג' מקומות הוי עוקרת ועוקבת והקשה בקונטרס גבי נזיר אין זה עקירה איברא עקירה היא שמלקין אותו על כך ואסור להכות ישראל על חנם שהרי אמרה תורה לא יוסיף פן יוסיף. וא"ת מאי קאמר עוקבת אגן דדרשי להו כולהו בכלל ופרט דבכולהו איכא ריבוי דקראי בגיטין ובזויר ובכסוי הדם ומאי קאמר עוקבת הא מקראי נפקי להו. וי"ל דסבירא ליה לר' ישמעאל דכולהו הני ריבויין איצטריכו להו כדמפרש התם קרא דוכתב דמרבי' מיניה לרבות כל דבר איצטריכא ליה למדרש בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף וכן כולן. אלא הל"מ הם וקרא אסמכתא בעלמא הילכך שאר מדרשים ריבויין דכל התורה כולה לא חשיב להו ר' ישמעאל בהלכה עוקבת מקרא כי אם אלו הג' כפ"ה ופי' באורך. ועוד פ"ה דבירושלמי דמסכת קידושין מייתי משנה דר' ישמעאל ואין חער מן הג' אלא מרגע דהכי תניא התם התורה אמרה מרגע והלכה אפי' סיל וסירה ומקדה ומכתב ופי' נראית בעיני דהך דתער דתוספת היא ל"ה: תנא ושייר וא"ת אמאי לא פריך והא בג' קתני כדפריך בפ"ק דקידושין גבי ד' מעניקין להם ג' באיש וג' באשה

בו ולפי זה אתי שפיר הכא דמיבעי ליה לענין סוטה בכל מיני אפר: בג' מקומות התורה עוקבת את המקרא פ"ה עוקבת מקפחת את עקבו והעמדתו ועוקרתו אישטלוני"ר בלע"ז: התורה אמרה בעפר לענין כיסוי ולא הכשיר דבר אחר והלכה בכל דבר המגדל צמחים הגיר והגור וסיד וחרס ולבינה שנכתשה. התורה אמרה ספר לענין כריתות ולא ד"א והלכה בכל דבר שאפי' כתבו על העלה

דאי אתה יכול לומר ד' באחד מהם ופרי' וניתני נמי מיתת האב וכי תימא תנא ושייר והא ד' קתני הוה ליה למפרך הכא. וי"ל דהתם היינו טעמא משום דקת' ואי אתה יכול לומר ד' באחד מהם מ"מ פריך ליה והא ד' קתני אבל הכא לא שייך למימר הכי והא דפריך במכות תנא ח' לאוין קתני ואת אמרת תנא ושייר ה"נ הוה ליה למפרך הכא היינו משום דנחית למיינא לאפושי לארין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה המוכה אמרה פער ע"ל קודם ד"ה התורה אמרה ספר: (ב) ד"ה תרגע"ר וכו' והלכה עוקבת הס"ד ומא"כ מ"ה הא עוקבת מוספת:

מוסף רש"י

עוקבת. כולתת (איוב לז ד. ע"ש).

תוספות שאנץ

ה"ג רש"י ז"ל [ולא גרס] לרבות נוב וגבעון ושילה ובית עולמים משום דשילה משכן הוא ולא צריך לריבויי דהא עיקר הכתוב ביה כתיב ונוב וגבעון אין משקין בהן את הסוטות דהא במת יחיד היא. ולא היה שם ארון אלא מזבח הנחשת לבדו ולא קרבה בהן מנחת סוטה ולא שום חובת יחיד שאין לה זמן קבוע כדאמרי' בשחיט' קדשים ובמסכת מגילה אבל בית עולמים הוצרך לרבות שלא תאמר משכן נאמר ולא מקדש ל"ה. אינו צריך לרבות בית עולמים ומה בטומאה קלה שהיא לינכס בטומאת הגוף במקדש שאינה מיתת ב"ד אלא כרת לא חלק הכתוב בין משכן למקדש שנ' בפרשה פרה אדומה [שני פסוקים] את (מקדש) [משכן] ה' טמא. וכתיב את מקדש ה' טמא לא כ"ש שהושוו מקדש למשכן לבודקה ולבערה מתוכן ל"ה. אליבא דב"ש לא תיבעי לך דאמרי לא מצינו אפר שקרוי עפר פלוגתייהו גבי כיסוי הדם. ואומר ר"ת דהא דקאמר ב"ש דאפר לא הוי עפר היינו באפר של אוכלין כגון אפר פרה אבל אפר דעצים מודו דהוי עפר ומכסין בו. ומ"ה כתב ר"ת הכי משום דק"ל הא דקאמר פ"ק [דביצה] גבי פלוגתא דב"ש וב"ה הכל מודים בדקר נערן מבעוד יום ובאפר כירה שהוא מן המוכן פי' ומותר לכסות בו. ומ"ה פי' דאפר לא הוי [עפר] דקאמר ב"ש. י"ל דמיירי באפר של אוכלין והכי נמי לענין סוטה מיבעיא ליה באפר של אוכלין. ולפי פי' רש"י דפי' התם דהא דקאמר דמודים לא קאי אלא אדקר נערן ולא אאפר כירה דאפי' באפר כירה פליגי ב"ש ואמרי שאין מכסין